

УДК 334.722 (477.64)

Набатова Ю.О.¹, Топчій К.О.²

¹канд.екон.наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

²студ.гр. ФЕУ-116 НУ «Запорізька політехніка»

ПІДПРИЄМНИЦЬКЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ

Розвиток підприємницького середовища в умовах децентралізації економіки повинен забезпечувати стабільний економічний інтерес до підприємств-виробників продукції, створювати необхідне підґрунтя для активізації їх господарської діяльності, підвищення ефективності кінцевих результатів їхнього функціонування на ринку. Це, в першу чергу, має забезпечуватись формуванням на рівні регіонів країни таких інфраструктурних утворень, діяльність яких спрямована на розвиток підприємництва.

Стабільний розвиток підприємництва є запорукою становлення конкурентоспроможної економіки регіону та держави загалом, що є основою успішного суспільства та вимагає сприятливого ділового

клімату. Однак, незважаючи на деяке покращення середовища ведення бізнесу в Україні, про що свідчить її підняття в рейтингу ведення бізнесу у 2019 році на 5 позицій, порівняно із 2018 роком, наша країна все ще значно відстає від передових країн світу. Особливо складними впродовж останніх років є вирішення проблем із неплатоспроможністю, підключення підприємств до електромереж, а також проблеми у сфері міжнародної торгівлі (за цими показниками Україна посіла у 2019 році відповідно 145, 135 та 78 місце серед 190 країн світу).

У регіональному рейтингу ведення бізнесу в 2018 році Запорізька область посіла 24 місце серед 25 регіонів України, опустившись на 2 позиції, порівняно із 2017 роком. Зокрема, низькими є позиції регіону за показниками «Сплата місцевих податків» – 22 місце; «Одержання дозволів на будівництво» – 23 місце; «Оформлення земельної ділянки» – 24 місце. Однак, за показником «Електронні сервіси» регіон піднявся на 7 позицію, що зумовлено, у тому числі впровадженням проєкту «Регіональний вебпортал адміністративних послуг Запорізької області».

Незважаючи на деяке полегшення процедур зі створення підприємництва у 2018 році, інституційне середовище ведення бізнесу в регіоні не сприяє процесам створення нових суб'єктів господарювання. Так, за останніми статистичними даними на початок 2018 року в області діяло 77621 суб'єкт господарювання; у середньому за 2014-2017 роки їх кількість зменшилася на 5 %.

Найбільша частка підприємств області у 2018 році (як і в попередні періоди) концентрувалася в обласному центрі – м. Запоріжжя (60,2 % у 2018 році та 60,3 % – у 2014 році).

Результати проведеного аналізу динаміки росту кількості малих середніх підприємств по Запорізькій області у розрізі міст/районів свідчать, що середній темп їх приросту у 2014-2018 роках складає 1 %. Зокрема, найбільший приріст спостерігається на територіях: міст Токмак (3,4 %), Мелітополь (2,4 %), Бердянськ (2 %), а також Запорізького (4,6 %), Бердянського (2,2 %), Розівського (2,2 %), Мелітопольського (2,1 %), Михайлівського (1,8 %) та Токмацького (1,8 %) районів.

Протягом досліджуваного періоду структура суб'єктів господарювання регіону змінилася в сторону зростання частки підприємств і, відповідно, зниження частки фізичних осіб-підприємців на 1,8 в.п. Таким чином, у 2017 році в загальній чисельності суб'єктів господарювання 18,8 % становили підприємства, а 81,2 % – фізичні особи-підприємці.

У структурі підприємств за видами економічної діяльності у 2018 році найвищу частку займали підприємства оптової та роздрібної

торгівлі (26,6 %), сільськогосподарські (19 %) та промислові (14 %) підприємства.

Розвиток бізнесу є чинником забезпечення продуктивної зайнятості населення, запобігання безробіттю та створення нових робочих місць. Так, кількість зайнятих працівників на підприємствах області у 2018 році становила 255,2 тис. осіб, з них на великих підприємствах – 86,4 тис. осіб, середніх – 101,9 тис. осіб та на малих – 66,9 тис. осіб. У 2018 році підприємствами області було реалізовано продукції (товарів, послуг) на загальну суму 321,1 млрд грн, що на 14,2 % більше, ніж у 2017 році (у 2,3 рази більше, ніж у 2014 році).

Формування сприятливої бізнес-екосистеми регіону є запорукою стабільного розвитку підприємництва та становлення конкурентоспроможної економіки регіону та держави загалом.

Для створення сприятливих умов (інституційної підтримки) ведення бізнесу в Запорізькій області передбачається: розширення інфраструктури підтримки малого та середнього бізнесу, системи інституцій залучення та супроводу інвесторів, в тому числі щодо інформаційного забезпечення інвестиційних процесів, міжнародної взаємодії; диверсифікація внутрішніх та зовнішніх джерел, форм інвестування в економіку регіону; розвиток організаційних (бізнес-організації, громадські об'єднання) та просторових форм інтеграції бізнесу (кластери, індустріальні, науково-технологічні парки, мережі, хаби); детінізація економіки та забезпечення доступу суб'єктів малого та середнього підприємництва до фінансових, трудових, земельних ресурсів; сприяння виходу суб'єктів бізнесу регіону на нові ринки.